

Dr. sc. Marko IVKOŠIĆ, izvanredni profesor
Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu
marko.ivkovic@pravst.hr

UDK: 347.725 : 34(497.5)
Primljeno: 8. travnja 2022.
Prihvaćen: 5. svibnja 2022.
Pregledni znanstveni rad

REPRESIVNE MJERE OBRANE CILJNOG DRUŠTVA U HRVATSKOM PRAVU PREUZIMANJA DIONIČKIH DRUŠTAVA

Sažetak: Zakon o preuzimanju dioničkih društava matični je legislativni instrument kojim se uređuje postupak preuzimanja u hrvatskom pravu. Ponuditelj koji prijeđe kontrolni prag dužan je objaviti ponudu za preuzimanje svih preostalih dionica ciljnog društva. Manjinskim se dioničarima omogućuje da u slučaju promjene kontrolnog dioničara pod povoljnijim uvjetima istupe iz društva, a ponuditelju olakšava planiranje transakcijskih troškova. Ponudbeno razdoblje koje započinje danom javne objave ponude posebno je osjetljivo razdoblje za ciljno društvo, njegove dioničare, članove njegovih organa i zaposlenike i ostale stakeholder-e. Radi ostvarenja pravno političkog cilja slobodnog odlučivanja dioničara ciljnog društva o (ne)prihvatu objavljene ponude za preuzimanje i neometanja ponuditelja, djelovanje upravljačke strukture ciljnog društva tijekom toga razdoblja se značajno ograničava. Radikalno isključenje temeljnog standarda vođenja poslova društva u postupku preuzimanja de lege lata nije primjereno, pa ga treba prilagoditi potrebama hrvatskog pravnog i gospodarskog poretka. Obrazlaže se da snažna pasivizacija uprave nije dobro rješenje radi neodmjerenog zadiranja u nadležnosti organa dioničkog društva uređenih Zakonom o trgovačkim društvima. Odstupanje od općeg prisilnopravnog režima nadležnosti organa mora biti usklađeno s ustavnopravnim načelima primjerenosti i razmjernosti. Predlaže se da se de lege ferenda ublaži striktno pravilo neutralnosti tako da se upravi dopusti i tijekom ponudbenog razdoblja poduzimati radnje koje su u interesu ciljnog društva, a koje bi poduzeo uredan i savjestan gospodarstvenik. U radu se raščlanjuje pet represivnih obrambenih mjera: kritika ponude i ponuditelja, traženje konkurentskog ponuditelja, protuponuda za preuzimanje, promjena imovine ili strukture kapitala i stvaranje zapreka na temelju prava tržišnog natjecanja. Za svaku mjeru se određuje praktični učinak.

Glavne riječi: preuzimanje dioničkih društava, ciljno društvo, represivne obrambene mjere, ponuda za preuzimanje, pravilo neutralnosti.

1. Općenito

U Republici Hrvatskoj se od 1997. postupak preuzimanja dioničkih društava uređuje zasebnim legislativnim instrumentom, kojeg 2002. zamjenjuje drugi, a 2007. i treći po redu Zakon o preuzimanju dioničkih društava.¹ Društveni odnosi koji su predmet uređenja ZPDD-a jesu odnosi između novog kontrolnog dioničara odnosno osoba koje s njim zajednički djeluju i dioničara s manjinskim udjelima (tzv. manjinskih dioničara u smislu prava preuzimanja), te odnosi između njih i ciljnog društva dionice kojih su uvrštene na uređeno tržište vrijednosnih papira u Republici Hrvatskoj ili zemljama članicama Europske unije.²

¹ Nadalje ZPDD. On je treći u nizu zakona koji su u RH uređivali ovu materiju. Prvo je donesen Zakon o postupku preuzimanja dioničkih društava, Narodne novine br. 124/97, 57/01, da bi taj zatim bio zamijenjen nepunih pet godina kasnije Zakonom o preuzimanju dioničkih društava, Narodne novine br. 84/02, 87/02, 120/02, 2/07. Pet godina kasnije donosi se i treći Zakon o preuzimanju dioničkih društava, Narodne novine br. 109/07, koji je nekoliko puta do sada izmjenjivan i dopunjavan Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju dioničkih društava, Narodne novine br. 36/09, 108/12, 148/13.

² Arg. ex čl. 2 st. 1. ZPDD-a.